

fici potuisse, periti rerum arbitri dudum iudicauerunt. Dolendum vehementer, Iustinianum, illætabili litterariæ rei fato, pro integris illis operibus, excerpta quædam; pro clarissimorum virorum luminibus, illam legum aliarum super alias coaceruatarum multitudinem nobis transmississe, quæ recentioribus sæculis tantam commentariorum molem peperit, quorum vtinam aut minorem habeamus copiam, aut non videamus imminere maiorem. Nimis longum foret, et a præsentis scriptiois indole alienum, recensere omnes ac singulos, qui in disciplina hac excolenda operæ quid studiique collocauerunt, partim remoti illi a vera religione, partim Christiani ipsi. Id vnum silentio haut prætereundum, Scholasticos, quos vocant, eximii quid præstare in his potuisse, ni in tam infelicia et ignara artium bonarum sæcula incidissent: pollebant ingenio, et perspicaces valde erant ad videnda ea, quæ alii perperam scripsissent: sed multa argute ne dicam an intemperanter inter se disputarunt, quæ, in tanta nostræ ætatis luce, non modo ignorantur vtiliter, verum etiam laudabiliter contemnuntur: in quo ipso tamen diuersa tuendi studio, singulare præbent humanitatis modestiæque exemplum, rationibus inter se certantes, non conuitiis, animi impotentis turpi foetu.

Omniū optime de hac cultioris eruditionis parte meritis est HUGO GROTIUS, magnus vir ac illustrator naturæ et gentium iuris; quamque artis formam studiis tam salutaribus imponere multi hætenus destinauerunt, nemo perfecit, ipse primus concinnauit felicissimo successu. Quum in patria, tot eius laboribus ornata, male haberetur, in Galliam aufugit, carus in primis Nicolao Peirescio, summæ dignationis viro, qui excitatus forsitan iis, quæ super augmentis scientiarum tradita sunt a Francisco Bacone Verulamio, sapientissimo Angliæ Cancellario, auctor Grotio fuit suasorque, vt naturalis iuris gentiumque disciplinam, pro ea, qua pollebat variæ eruditionis magnitudine, et subacti vi iudicii, illustrare adgrederetur: natum inde opus egregium de belli ac pacis iure, victurus liber, quamdiu bonæ litteræ et solida eruditio in pretio erunt. Debet ergo ingenio industriæque summi huius viri ciuilis pariter ac eruditus orbis, quod ab obliuione et silentio vindicata sit eius iuris disciplina, quod in fœderibus, pactionibus, controuersisque eorum, quos nulla tenet iuris priuati communio, siue reges illi sint, siue par regibus ius obtineant,